

Clairy Polak: Voorbij, voorbij, Uitgeverij Meulenhoff Boekery B.V., Amsterdam, 2019, ISBN: 9789029093392 (Alzheimer, Dementie, Dood, Eenzaamheid, Emoties, Familieverhoudingen, Levensende, Persoonlijke relaties, Zorgbelasting, PO)

Over het boek:

Een bijzondere roman over afscheid nemen, vol compassie geschreven, die de lezer diep zal raken. Steeds meer mensen komen eens in hun leven in aanraking met dementie of alzheimer, vaak met verwoestende gevolgen. De ontmoeting tussen Leo en Judith leidt tot een bijna symbiotische liefde - onverwacht, gezien hun totaal verschillende achtergrond. Vijfentwintig jaar lang kwam daar niets of niemand tussen. Tot de alzheimer zijn verwoestende werk kwam doen. Zowel Leo als Judith valt ten prooi aan grote verwarring. Leo's verleden dreigt radicaal te worden uitgedumd, terwijl Judith probeert hun gezamenlijke leven aan de vergetelheid te ontrukken en haar eigen toekomst opnieuw vorm te geven. Met de moed der wanhoop en een flinke dosis zelfspot probeert ze het hoofd boven water te houden. Aan de hand van Leo's verhalen over zijn jeugd en haar eigen herinneringen probeert ze de steeds vager wordende foto van Leo's leven weer wat diepte te geven en daarmee een basis te leggen om door te gaan.

Over de auteur:

Clairy Polak (30 mei 1956) is een Nederlandse journalist en radio- en televisiepresentator. Ze is vooral bekend van actualiteitenprogramma's als NOVA, Buitenhof en Het filosofisch kwintet. In 1998 werd ze uitgeroepen tot beste radiomaker van het jaar bij Radio 1, in 2010 ontving ze de Sonja Barend-Award en in 2014 de Zilveren Reissmicrofoon voor haar gehele radio-oeuvre.

Extra/Recensies:

https://www.vpro.nl/nooitmeerslapen/speel~RBX_VPRO_15558847~clairypolak-over-voorbij-voorbij~.html

<https://www.nrc.nl/nieuws/2019/05/31/plots-word-je-een-oppas-een-cipiera3962197>

Bespreking:

Judith, een zestigjarige mantelzorger, huult als zij het verpleeghuis uitloopt waar zij haar geliefde Leo heeft moeten achterlaten. Haar gevoel is ambigue, zij is moe, verlangt naar vrijheid, maar voelt ook schuld en diepe rouw. Rouw over het verlies van haar geliefde terwijl hij nog leeft. Leo is zeer diep weggezonden in de onbereikbare wereld van dementie. Niet alleen zijn geheugen maar ook zijn taalvaardigheden zijn aangetast. Heel soms is er een moment waarin hij lijkt te begrijpen wie Judith is maar deze momenten worden steeds zeldzamer. Judith heeft een geweldige relatie gehad met de wat oudere levensgenieter Leo. Zij reisden veel en maakten tochten naar de vanuit haar jeugd bekende Zwitserse Alpen, zij genoten van

lekker eten, wijn en vrienden. Dan wordt Leo wat vergeetachtig en warrig. Alzheimer kondigt zich aan, een familiere aandoening. Leo weet wat hem te wachten staat. Hij begint verhalen over zijn jeugd op te schrijven en die verhalen dorspekken het boek zodat de lezer Leo in historisch perspectief leert kennen en Judith ook doordat zij haar gedachten deelt. Judith heeft 6 jaar thuis voor Leo kunnen zorgen nadat de diagnose was gesteld en uit de hersenscan bleek dat hij de aandoening al 5 jaar zou hebben. Met hulp van goede vrienden die met Leo gaan eten en lunchen, lukt het hen bij elkaar te blijven. Judith voelt zich wel steeds meer een verzorgende rol krijgen, zij wordt de moeder die zij nooit had willen zijn. Wanneer Leo erg veel gaat dwalen en agressief wordt kan het niet meer thuis en besluit Judith tot een opname in het verpleeghuis. Zij bezoekt Leo veel maar probeert manmoedig haar leven alleen weer vorm te geven. Dat blijft toch om Leo draaien, totdat zij, wanneer hij haar helemaal niet meer herkent, besluit een korte vakantie te ondernemen naar haar geliefde Zwitserse Alpen. Daar zwalkt zij heen en weer tussen melancholie, zelfmedelijden en heimwee naar het verleden en de kleine lichtpuntjes die haar weer houvast geven voor de toekomst.

Wat viel op:

Wat een prachtig boek heeft Polak geschreven! Ik las het in een adem uit. Het geeft veel informatie over deze ellendige aandoening en over de veeleisende zorg die van de partners gevraagd wordt. Maar het is vooral een boek over liefde en het leven.

Citaten:

Pag.18: 'Voor hun vrienden was het al veel eerder duidelijk dat het niet meer ging.'

Pag.36: 'Leo leek trots te zijn op zijn afkomst. Of misschien eerder trots op het feit dat hij zich eraan had weten te ontworstelen.'

Pag.43: 'ZE MIST LEO. Ze mist Leo meer dan ze ooit heeft kunnen bevroeden.'

Pag.46: 'Ze had lang geprobeerd zich te verzetten tegen haar nieuwe rol, maar onwillekeurig begon ze Leo te betuttelen.'

Pag.132: 'De waarheid is dat ze geen idee heeft hoe het met hem gaat of hoe hij zich voelt. ... En met haarzelf? 'Man lebt' antwoordde ze meestal als het haar gevraagd werd.

Pag.133: 'De waarheid is, bedenkt ze dat ze er moeite mee heeft nog enige zin aan haar leven te geven.'

Pag. 197: 'Hé, Leo.'

'Ja, schat.'

Ja schat? Ze weet niet wat ze hoort. 'Zullen we wat gaan drinken?'

Pag.201-202: 'Ze mist Leo. Hoeveel leuker was het geweest door zijn ogen naar al die mensen te kijken.'

